

tretji člen v stavku“), a v glavnem stavku ne sme stati nikoli na koncu, nikdar „niti čez drugo mesto v stavku“, Wunderlich, l. c., str. 43. Če postavi kak nemški pesnik glagol v glavnem stavku na konec, ga kritiki prijemajo, kakor da bi bil jezik oskrunil! Še bolj nam strah odleže, če pomislimo, da stavijo glagol na konec, kedar ga pomen zahteva, tudi vsi drugi slovanski jeziki in med temi silo pogosto zlasti oni, ki so ohranili najboljše lice pristne slovanske narodne izreke, to je ruski, maloruski in srbski, kakor smo na toliko zgledih videli. In glagol v takih primerih na konec staviti se Slovani niso učili od Germanov, ker se tako stavi tudi v litvanščini, iranščini, staroindskem, kar se je v stari latinščini tako vtrdilo, da se je stavil glagol stalno na konec. In tako kakor so stavili glagol vsi naši sorodni jeziki, so ga nekdanj stavili tudi stari Germani (Delbrück, l. c., 66), ko so imeli še prosto besedno stavbo, in so se šele pozneje navadili stalnega pravila, da bodi v stranskem stavku glagol na koncu, v glavnem pa pri osebku. Če je torej končna glagolova stava ne le slovanska temuč sploh indoevropska lastnost, nas je vendar ne more biti sram! Nasprotno! Kakor se sedaj trudi, da bi se glagol tiščal vedno pri osebku in ne smel od njega, kedar ga pomen zahteva, je čisto gotovo, da je to germanski vpliv, ki se širi iz germanskega glavnega stavka v slovenske, poljske in ruske stavke! „V germanskem je navadna stava: osebek, glagol, ostalo. In ta je tako razširjena, da bi se moglo misliti, da je bila že v pragermanščini,“ pravi Delbrück, l. c. 68. Torej — kaj je germansko, staviti glagol vedno k osebku, naj se pomen še tako vstavlja; ali staviti na konec tedaj, kedar pomen to zahteva? Saj je vendar

slovanska stava tudi za glagol prosta! V tem oziru se morajo povrniti stari časi, ko se je ta stava prav pisala. Vzemimo za zgled Stritarja (II., 223), da vidimo, kako so še pred nedavnim časom prav pisali.

„Prava ljubezen do domovine ne kriči pri vsaki priložnosti, da jo čuje svet in slavi. Taka ljubezen se dvigne visoko, da se nebo žari, da si otroci oči pokrivajo poleg nje. Nekoliko trenotij, plamen je ugasnil, ostal je kupček pepela, žarjavice ne toliko, da bi se hruška spekla; žalostni stoje otroci, drugega ne, kakor da jih nekoliko časa oči skelé.“

Očitno je tudi iz našega dopovedovanja, da ne pravimo, da bi se glagol po nepotrebnem deval na konec, ali da ne spada k osebku, oziroma k svojemu pomožniku. Nasprotno; mnogokrat spada slovenski povedni glagol baš k pomožniku, in sicer, kedar je nepovdarjen in stoji med nepovdarjenimi besedami. V tem slučaju ga obravnava slovenščina kakor enklitike in se loči od srbohrvaščine, ki ima drugačno stavbo enklitik. V slovenščini se prav piše: „Vojaki, ki so delali vaje po okolici, so spremenili trg v pravo taborišče“; ne pa: so trg spremenili v pravo taborišče. — Ne: „Ko prideta čez nekoliko časa do znamenja na razpotju, Marijanica poda roko svoji prijateljici“ (Stritar 2, 11), temuč: — poda Marjanica. — Ne: „Ko se prikaže Metka iz gozda, kakor blisk plane kvišku (pes) in jo“ (l. c., 2, 11) — temuč: — plane kvišku kakor blisk. Te vrste stava je tako napačna, kakor staviti enklitike po srbohrvaškem. Tam se more pač glasiti: kad več vide, da drukčije ne može biti, onda car pošlje jednoga svog vezira, kakor smo zgoraj videli.

Kdo je kriv?

Zložil Anton Medved.

V hipih težkih, breztolažnih,
ko se sam zapiram v hram,
ko bojim se sil sovražnih,
v mislih nemih trepetam;

rad prižgal bi v mraku črnem
oganj plameneč — pogum.
Toda kam naj se obrnem?
Na srce, na voljo, um?

Komu naj slabost očitam?
Koga zdravim naj in s čim?
Mar z nauki naj jih pitam?
Ah, nauki so le dim.

Ni mi dana moč sokolja.
Kdo mi kriv je, da sem tak?
Mar srce, mar um, mar volja? —
To sem vse jaz sam — bedak!

